

Brüssel, 13.10.2015
COM(2015) 495 final

**KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE NING
EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE**

**Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1896/2006 (millega luuakse Euroopa
maksekäsumenetlus) kohaldamise kohta**

1. SISSEJUHATUS

1.1. Menetluse eesmärk ja peamised omadused

12. detsembri 2006. aasta määrusega (EÜ) nr 1896/2006¹ loodi esimene tõeline Euroopa tsiviilkohtumenetlus – Euroopa maksekäsumenetlus. Seda on alates 2008. aasta detsembrist kohaldatud kõigis liikmesriikides, välja arvatud Taani. See on valikuline menetlus, mida saab piiriüleste juhtumite korral kasutada siseriikliku maksekäsumenetluse alternatiivina. Käesolev aruanne on koostatud vastavalt määruse artiklile 32, milles sätestatakse, et komisjon esitab Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele üksikasjaliku aruande Euroopa maksekäsumenetluse toimimise kohta.

Tõrgeteta ja tulemuslik tasumata ja vaidlustamata võlgade sissenõudmise menetlus on Euroopa Liidu ettevõtjate jaoks ülioluline. Maksete hilinemine on eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate peamine maksejõuetuse põhjus ning selle tagajärjel kaob hulk töökohti. Seetõttu on paljud liikmesriigid kehtestanud lihtsustatud maksekäsumenetluse. Maksekäsumenetluse eesmärk on võimaldada kiiret ja kulutõhusat õiguskaitsevahendit võlgnikult nõutava rahasumma sissenõudmiseks, eeldusel et võlgnik ei vaidlusta nõuet. Siseriiklikud menetlused on piiriüleste juhtumite korral aga sageli kas vastuvõetamatud või rakendamatud ning nende toimimises on olulisi erinevusi.

Neil põhjustel kehtestati Euroopa maksekäsumenetlus. See võimaldab võlausaldajal 27 liikmesriigis ühetaolise menetluse alusel nõuda sisse vaidlustamata tsiviil- ja kaubandusnõude. See on kirjalik menetlus, mille puhul ei ole nõutav ei kohtusse ilmumine ega advokaadi abi. Nõude esitaja peab üksnes esitama avalduse. Avalduse toetuseks ei ole vaja dokumentaalseid tõendeid ning nõude esitajalt ei nõuta menetluse jooksul muid toiminguid. Euroopa maksekäsu väljastavad kohtud või muud õigusasutused. Seda võib takistusteta kasutada kõigis liikmesriikides, ilma et maksekäsu täitmise liikmesriigis nõutaks mis tahes vahemenetlusi selle tunnustamiseks ja täitmiseks (*exequatur*). See tähendab, et Euroopa maksekäsu saab teistes liikmesriikides täitmisele pöörata nagu seal välja antud mis tahes maksekäsu, st ilma täidetavaks tunnustamise vajaduseta.

See lihtsustatud ja tulemuslik menetlus on mõeldud kasutamiseks üksnes vaidlustamata nõuete korral. Seega saab kostja oma kaitseõiguse kindlustamiseks esitada vastuväite 30 päeva jooksul alates maksekäsu väljastamisest. Kostja peab üksnes osutama, et ta vaidlustab nõude, selle põhjuseid täpsustamata, ning teda ei pea esindama advokaat. Sel juhul lõpetatakse Euroopa maksekäsumenetlus. Nõuet võidakse aga käsitleda edasi vastavalt tavalise tsiviilkohtumenetluse eeskirjadele, mis võimaldab kostja väiteid täiel määral kaaluda.

Määrusega nähakse lihtsustatud menetluse osana ette standardvormid, mis on kõigis keeltes kättesaadavad Euroopa e-õiguskeskkonna portaalis². Neid vorme ajakohastati komisjoni 4. oktoobri 2012. aasta määrusega (EL) nr 936/2012³. Teave selle kohta, milliste kohtute pädevusse kuulub Euroopa maksekäsu väljastamine, on kättesaadav Euroopa justiitsatlase tsiviil- ja kaubandusasjade

---

¹ ELT L 399, 30.12.2006, lk 1.

² https://e-justice.europa.eu/dynform_intro_form_action.do?idTaxonomy=156&plang=et&init=true&refresh=1.

³ ELT L 283, 16.10.2012, lk 1.

osas⁴. Euroopa õiguslase koostöö võrgustik avaldas 2010. aastal praktilise juhendi määruse kohaldamise kohta⁵.

1.2. Metoodika ja teabe kogumine

Aruanne tugineb eri allikatest kogutud teabele.

Juunis 2010 korraldati ELi 27 liikmesriigi 26 690 kodaniku seas Eurobaromeetri küsitlus.

Euroopa Komisjon kaasrahastas projekti „Võlgade sissenõudmise lihtsustamine ELis”, mida juhtis Sloveenia Maribori ülikool ja kus osales 14 liikmesriiki (Austria, Belgia, Bulgaaria, Hispaania, Itaalia, Küpros, Madalmaad, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Saksamaa, Soome, Tšehhi Vabariik). Projekti tulemusena koostati kaks eksperdiaruannet määruse (EÜ) nr 1896/2006 kohta ja 14 riikide aruannet⁶.

Teabe saamiseks menetluse toimimise kohta korraldas komisjon 2013. aasta aprillis küsitluse ning saatis selleks liikmesriikidele küsimustikud. Lisaks ajakohastati ja täiendati menetluse kasutamise statistilisi andmeid juunis 2014.

Tsiviil- ja kaubandusasju käsitleva Euroopa justiitsvõrgustiku 45. koosolekul, mis toimus 29.–30. mail 2013, arutati komisjoni kahe töödokumendi alusel Euroopa menetluste, sealhulgas Euroopa maksekäsumenetluse toimimist tehnilisel tasandil.

Käesoleva aruande koostamisel võeti arvesse ka Euroopa Kohtu kolme eelotsust määruse tõlgendamise kohta⁷.

2. MÄÄRUSE ÜLDINE HINDAMINE

Määruse eesmärk lihtsustada ja kiirendada vaidlustamata nõuetega seotud kohtuvaidlusi ning vähendada nende kulusid ja võimaldada Euroopa maksekäsu takistusteta kasutamist ELis, ilma et oleks vajalik välisriigi kohtuotsuste täidetavaks tunnistamise menetlus, on üldiselt saavutatud, kuigi enamikus liikmesriikides on seda menetlust kasutatud üksnes suhteliselt väheste juhtumite puhul.

Korraldatud uuringutest ja konsultatsioonidest nähtub, et suuremaid õiguslikke või praktilisi probleeme ei esinenud ei menetluse kasutamisel ega ka seetõttu, et menetlusest tulenevate kohtuotsuste tunnustamiseks ja täitmiseks ei nõuta enam välisriigi kohtuotsuse täidetavaks tunnistamist.

2.1. Statistilised andmed

Kättesaadava teabe põhjal laekub liikmesriikide kohtutele aastas 12 000–13 000 Euroopa maksekäsu avaldust⁸. Enim avaldusi (aastas üle 4 000) esitatakse Austrias ja Saksamaal, kus antakse välja ka

---

⁴ http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/epo_information_et.htm.

⁵ http://ec.europa.eu/justice/civil/document/index_en.htm.

⁶ Vt <http://www.acj.si/en/pres-simpf>.

⁷ Kohtuasjad C-215/11 ja C-324/12 ning liidetud kohtuasjad C-119/13 ja C-120/13.

enamik Euroopa maksekäskudest. Belgias, Madalmaades, Portugalis, Prantsusmaal, Soomes, Tšehhi Vabariigis ja Ungaris esitatakse aastas 300–700 avaldust. Teistes liikmesriikides on menetlust kasutatud harvemini. Üksikasjalikum teave Euroopa maksekäsumenetluse tegeliku kasutamise kohta liikmesriikide kaupa on esitatud lisas.

2.2. Teadlikkus menetluse olemasolust ja selle toimimisest

2010. aasta Eurobaromeetri küsitlusest⁹ nähtus, et kodanike teadlikkus Euroopa menetlustest, sealhulgas Euroopa maksekäsumenetlusest, on suhteliselt väike ja neid kasutatakse vähe: vaid 6 % küsitletutest olid kuulnud Euroopa maksekäsumenetlusest. Seda saab selgitada asjaoluga, et menetlust kasutavad põhiliselt ettevõtjad ja advokaadid, ning sellega, et piiriüleste kohtuvaidlustega on seotud suhteliselt vähe kodanikke.

Kui kodanikud on menetlusest teadlikud, peetakse Euroopa maksekäsumenetlust üldiselt kasulikuks selliste piiriüleste rahaliste tsiviilnõuete täitmisel, mida kostja tõenäoliselt ei vaidlusta.

Komisjon on rakendanud piiriüleste tegutsevate väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate toetamiseks projekti, millega hõlbustatakse võlgade piiriülest sissenõudmist, et parandada olemasolevate õigusaktide, sealhulgas käesoleva määruse kasutamist, ning arusaamist ja teadlikkust nendest¹⁰.

3. KONKREETSED HINNATAVAD TEEMAD

3.1. Geograafiline kohaldamisala: piiriülesed juhtumid

Määrust kohaldatakse selliste piiriüleste vaidluste suhtes, kus vähemalt ühe poole alaline elu- või asukoht või peamine elukoht on muus liikmesriigis kui see, kus asub avaldusega tegelev kohus. Selline piiriüleste juhtumitega piirdumine vastab muude sama valdkonna õigusaktide, nagu näiteks väiksemate kohtuvaidluste menetluse määruse kohaldamisalale¹¹. Menetluse kasutajad ei pruugi olla teadlikud sellest kohaldamisala piirangust või ei pruugi seda mõista. Neil võivad olla ootused, et kõnealuse määruse kohaldamisalasse kuulub rohkem nende juhtumeid. Selle kinnituseks on ka mõned ettevõtjad, kes määrusest kasusaamiseks tekitavad kunstlikult määruses ettenähtud piiriüleseid stsenaariume, näiteks esitades oma nõude välismaisele ettevõtjale. See näitab menetluse tajutud tõhusust.

---

⁸ Üksikasjad ja andmeallikad on toodud lisas (statistilised andmed Euroopa maksekäsumenetluse kasutamise kohta).

⁹ http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_351_en.pdf.

¹⁰ http://ec.europa.eu/growth/smes/support/cross-border-enforcement/index_en.htm.

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 861/2007, 11. juuli 2007, millega luuakse Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlus, ELT L 199, 31.7.2007, lk 1.

3.2. Kohtualluvus

Viis liikmesriiki on kohtualluvuse koondanud, et menetleda Euroopa maksekäske ühes konkreetses kohtus/asutuses¹². Teistes liikmesriikides on Euroopa maksekäsu väljastamiseks pädevad ringkonna- ja piirkonnakohtud (või Ungaris näiteks notarid).

Spetsialiseerumisel võivad olla teatavad eelised, näiteks on tagatud menetlust ja keeleoskust puudutavate eriteadmiste olemasolu. Teisest küljest, isegi kui Euroopa maksekäsumenetlus on kirjalik menetlus, võivad kodanikud, eelkõige tarbijad, eelistada siiski esitada kaebus oma kohalikku pädevasse kohtusse. See, kas spetsialiseerumise eelised kaaluvad üles selle nõrkused, võib samuti oleneda liikmesriigi geograafilisest suuruselt. Lisas toodud andmed selle kohta, kas tänu tsentraliseeritud süsteemi loomisele kasutatakse menetlust rohkem, ei võimalda teha üheseid järeldusi. Arvestades aga seda, et menetlus on kirjalik ja ei ole võistlev, nõuet sisuliselt ei arutata ja seega sobib see eriti hästi elektrooniliseks töötlemiseks (vt allpool punkt 3.5), tundub Euroopa maksekäsumenetlus sobivat tsentraliseeritud kohtumenetluseks paremini kui muud menetlused, mille puhul on nõutav sisuline arutamine ja tõendite läbivaatamine ning mille puhul on vaidlevatele pooltele seega vajalik kohtu lähedus.

3.3. Euroopa maksekäsu avaldus

3.3.1. Põhisumma ja intressid

Nõue tuleb esitada kindla rahasumma kohta, mille tasumise tähtaeg on Euroopa maksekäsu avalduse esitamise ajaks saabunud. Nõude summa sisaldab põhisummat ja kui see on asjakohane, siis intressi, leppetrahve ja kulusid. Kui nõudelt taotletakse intressi, tuleb avalduses märkida intressimäär ja ajavahemik, millelt intressi nõutakse. Kohtuasjas C-215/11¹³ selgitas Euroopa Kohus, et avalduses peab nõude esitaja saama nõuda põhivõla tasumise päevani kogunenud intressi. Sellisel juhul saab liikmesriigi kohus vabalt otsustada, kuidas tuleb täita maksekäsu vorm E, eeldusel, et kostjat on intressiarvutusest teavitatud.

Komisjoni 4. oktoobri 2012. aasta määrusega (EL) nr 936/2012,¹⁴ millega muudeti Euroopa maksekäsumenetluse määruse lisasid, tagatakse, et kostjale antakse vormi E tabelis „Oluline teave kostjale” teada, et siseriikliku õiguse alusel võib tasumisele kuuluda ka intress kuni käesoleva maksekäsu täitmise kuupäevani, millisel juhul suureneb maksmisele kuuluv kogusumma. Nagu selgub, puudub vormis E sissenõutava intressi asjakohane kirjeldus. Seega tuleks kaaluda vormide edasist täiendamist.

3.3.2. Avalduse keel

Enamikus liikmesriikides tuleb avaldused esitada ametlikus keeles / ametlikes keeltes. Mõned liikmesriigid aga lubavad kasutada ka võõrkeeli: Tšehhi Vabariik, Eesti, Küpros ja Rootsi lubavad kasutada inglise keelt; Prantsusmaa lubab kasutada inglise, saksa, itaalia ja hispaania keelt.

---

¹² Zagrebi kaubanduskohus, Berlin-Weddingi Amtsgericht, Oporto ringkonnakohus, Helsingi ringkonnakohus, Rootsi täitevamet.

¹³ Euroopa Kohtu 13. detsembri 2012. aasta otsus – Iwona Szyrock .

¹⁴ ELT L 283, 16.10.2012, lk 1.

Tõlkimisnõuded mõjutavad negatiivselt menetluse kulusid ja tekitavad viivitusi, isegi kui Euroopa maksekäsmenetluses ei nõuta pooltelt tõendite esitamist ega nende arutamist. Avalduse vormi saab automaatselt tõlkida kohtu asukoha liikmesriigi ametlikku keelde. Kuna vorm sisaldab märkeruute, et ole tõlkimine enamikul juhtudel vajalik. Selle Euroopa menetluse eesmärgi saavutamiseks peaksid kõik liikmesriigid nõustuma Euroopa maksekäsu avaldusi vastu võtma peale nende endi ametliku keele / ametlike keelte veel vähemalt ühes teises ametlikus keeles.

3.3.3. Avalduse elektrooniline esitamine

Paljud liikmesriigid võimaldavad esitada avalduse elektrooniliselt¹⁵ või kavatsevad edaspidi võtta kasutusele elektroonilise töötlemise kõigis kohtutes, kelle pädevusse kuulub Euroopa maksekäsu menetlus¹⁶.

Komisjon korraldas Euroopa maksekäsmenetluse avalduste elektroonilise esitamise teostatavusuuringu ning pärast seda kaasrahastab Euroopa Komisjon selleteemalist katseprojekti. Euroopa maksekäsmenetluse katseprojekti a-CODEX osaleb üheksa liikmesriiki¹⁷. Osalejad tegutsevad kas saatjana, vastuvõtjana või mõlemana. Saatja võimaldab kasutajatel saata Euroopa maksekäskude nõudeid (nt vormi A) vastuvõtjale. Vastuvõtja võtab nõuded vastu ja edastab need elektrooniliselt vormil A määratud kohtusse. Kõnealune kohus saab elektroonilised vastused (nt vormi B, vormi E) hiljem sama kanali kaudu tagasi saata. Praeguses etapis ei ole kõigis katseprojekti osalevates liikmesriikides toimivat süsteemi: mõned neist on senini katsetapis ning plaanivad selle kasutusse võtta 2015. või 2016. aastal. Üldiselt võimaldavad „saatvad” liikmesriigid nõudeid elektrooniliselt esitada üksnes peamistel õigusvaldkonna klientidel nagu advokaadid, pangad, kindlustusettevõtted ja sotsiaalkindlustusasutused, aga mitte tingimata laiemal üldsusel. Sellised peamistele klientidele juurdepääsetavad riiklikud registreerimissüsteemid on juba olemas Saksamaal ja Austrias. Lähitulevikus pakub Euroopa e-õiguskeskkonna portaal saatjana ka üldsusele võimalust esitada nõuded elektrooniliselt. Esitamine on võimalik üksnes „vastuvõtivate” riikide puhul, kes on edukalt läbinud vajalikud Euroopa e-õiguskeskkonna portaaliga integreerimise katsed ja kasutavad süsteemi e-CODEX.

3.3.4. Avalduse läbivaatamine

Kolm liikmesriiki¹⁸ teatas, et kohtud on täiendamiseks või parandamiseks tagastanud suure osa avaldustest. Tagastamise sagedased põhjused on ebatäpne või ebatäielik teave poolte kohta (näiteks on puudu hageja aadress või allkiri), ebatäielikud avaldused intressi sissenõudmiseks ja tasumata kohtukulud.

Euroopa e-õiguskeskkonna portaalil olemasolevad dünaamilised vormid juba aitavad kasutajatel avaldusi korrektselt esitada. Praegu võimaldab portaal määrata kasutajatel Euroopa justiitsatlase

---

¹⁵ Tšehhi Vabariik, Saksamaa, Eesti, Prantsusmaa, Küpros, Leedu, Austria, Sloveenia, Slovaki Vabariik, Soome, Rootsi, Ühendkuningriik.

¹⁶ Iirimaa, Itaalia, Malta, Portugal.

¹⁷ Saksamaa, Eesti, Kreeka, Prantsusmaa, Itaalia, Madalmaad, Austria ja Poola.

¹⁸ Saksamaa, Madalmaad ja Rootsi.

veebisaidi kaudu kindlaks ka pädeva kohtu. 2015. aasta teisel poolel, pärast Euroopa kohtute andmebaasi kasutuselevõtmist täiustatakse veelgi selle pädeva kohtu kindlaksmääramise protsessi, kuhu nõue tuleks esitada. Tuleks uurida, kuidas saaks Euroopa e-õiguskeskkonna portaalil anda täiendavaid selgitusi vormide täitmise kohta ja kuidas saaksid elektroonilised vormid sisaldada rohkem üksikasju nõutava intressi kohta. Liikmesriikidel ei ole juriidilist kohustust pakkuda abi määruses (EÜ) nr 861/2007 (millega luuakse väiksemate kohtuvaidluste menetlus) ettenähtud vormidega sarnaste vormide täitmisel, kuid liikmesriigid võivad anda kodanikele lisaks Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlustes pakutavale abile abi ka maksekäsumenetluses, et vähendada menetluse kestust ja kulusid nii kodanike jaoks kui ka tulemusliku õigusemõistmise seisukohalt.

Määruses nähakse sõnaselgelt ette, et Euroopa maksekäsu avaldus võidakse läbi vaadata automatiseeritud menetluse abil. Seda tehakse Austrias ja Saksamaal. Euroopa maksekäsumenetlus, mis on kirjalik menetlus tõendite läbivaatamiseta ja ärakuulamiseta, näib olevat täielikult elektrooniliseks töötlemiseks eriti sobiv. See peaks olema soodsas mõjuga menetluse teostamiseks nõutava aja mõttes (vt ka allpool punkt 3.4.). Kuna automaatses menetluses väljaantud maksekäsule vastuväidete esitamine on lihtne ja menetlusega tagatakse dokumentide tulemuslik kättetoimetamine, on nõuetekohaselt kaitstud ka kostja õigused.

3.4. Euroopa maksekäsu väljaandmine

Kättesaadavast teabest nähtub, et kohustust anda Euroopa maksekäsk välja 30 päeva jooksul alates avalduse esitamisest täidavad vaid mõne üksiku liikmesriigi kohtud. Nendest liikmesriikidest, kes on asjaomased andmed esitanud, annavad kohtud maksekäsu õigel ajal välja Maltal (1 nädal), Belgias ja Iirimaal (2 nädalat), Saksamaal (2–3 nädalat), Bulgaarias ja Leedus (30 päeva). Kreekas ja Luksemburgis teevad kohtud otsuse 1–2 kuu jooksul, Prantsusmaal ja Soomes 2 kuu jooksul, Austrias, Eestis, Küprosel, Madalmaades, Poolas, Portugalis, Rootsis, Sloveenias ja Tšehhi Vabariigis kuni 4 kuu jooksul, Ungaris kuni 6 kuu jooksul, Hispaanias 8 kuu jooksul ja Slovakkias kuni 9 kuu jooksul.

Menetluste pikka kestust ei ole kuidagi võimalik põhjendada, sest menetluse puhul ei ole nõutav ei tõendite läbivaatamine ega poolte ärakuulamine. Menetluste kestust tuleb tingimata lühendada, sest vaidlustamata nõuete kiirel sissenõudmisel on ettevõtjate, eelkõige VKEde rahavoogudele suur mõju. Lisaks võib määruses ettenähtud tähtaegade süstemaatilist eiramist käsitleda määruse rikkumisena. Seda probleemi võib aidata lahendada töö menetluse elektroonilise töötlemise edasiarendamisel. Komisjoni talitused jälgivad ka edaspidi hoolikalt selle valdkonna edusamme.

3.5. Euroopa maksekäskude ja muude dokumentide kättetoimetamine

Euroopa maksekäsumenetlusega seoses ei ole teatatud ühestki suuremast probleemist dokumentide kättetoimetamisel. Ainsad laekunud kaebused puudutavad piiriülese kättetoimetamise kulusid. Vastavalt komisjoni 2013. aasta detsembri aruandele määruse (EÜ) nr 1393/2007 kohaldamise kohta¹⁹ on Euroopa eeskirjad aidanud kiirendada dokumentide kättetoimetamist ELi riikide vahel, vaatamata kohtuasjade üha suuremale arvule. Kohtudokumentide kättetoimetamise aeg on lühenenud Austrias, Belgias, Kreekas, Portugalis, Saksamaal ja Soomes. Kättetoimetamisviisid erinevad liikmesriigiti. Euroopa maksekäsumenetluse puhul julgustatakse liikmesriike kasutama odavaid kättetoimetamisviise, nagu tähtitud kiri.

---

¹⁹ Aruanne määruse (EÜ) nr 1393/2007 (kohtu- ja kohtuväliste dokumentide liikmesriikides kättetoimetamise kohta tsiviil- ja kaubandusajades) kohaldamise kohta, COM(2013) 858 (final).

Kuigi määruse artiklites 13 ja 14 nähakse võimaliku kättetoimetamisviisina ette dokumentide elektrooniline kättetoimetamine, ei ole see praegu ELi õiguskeskkonnas veel teostunud. Selle põhjused võivad olla nii õiguslikku kui ka tehnilist laadi. Artiklites 13 ja 14 nähakse ette, et elektrooniliste vahendite kaudu kättetoimetamise suhtes kohaldatakse kättetoimetamise riigi õigust. Seega on sellise kättetoimetamise eeltingimus elektroonilist kättetoimetamist käsitlevate siseriiklike õigusaktide olemasolu. Pealegi ei ole määruse (EÜ) nr 1393/2007 (kohtu- ja kohtuväliste dokumentide liikmesriikides kättetoimetamise kohta),²⁰ mida kohaldatakse Euroopa maksekäsmenetluse määruse kohaselt toimuva elektroonilise kättetoimetamise suhtes,²¹ kohaselt kohtu teostatav kohtu- ja kohtuväliste dokumentide otsene elektrooniline kättetoimetamine teises liikmesriigis asuvalle osalisele isegi mitte teoreetiliselt võimalik. Lisaks võivad piiriülese elektroonilise kättetoimetamisviisi arendamist takistada tehnilised põhjused ja riikide elektroonilise kättetoimetamise süsteemide ühildumatus.

3.6. Kulud

Määrusest nähtub, et kohtukulud määratakse kindlaks siseriikliku õiguse kohaselt. Kui aga kostja esitab Euroopa maksekäsule vastuväite, nõutakse määruhes, et Euroopa maksekäsmenetluse ja tavamenetluse kohtukulud kokku ei tohi ületada tavalise kohtumenetluse kulusid. Euroopa maksekäsmenetluse kohtukulude kohta kättesaadavatest andmetest nähtub, et need tasud on sarnased samalaadsete riiklike kohtumenetluste kuludega ning varieeruvad suuresti, olenevalt nõude esitamise liikmesriigist. Samuti on liikmesriigiti erinevad nende kulude arvutamise meetodid (kindlaksmääratud lõivud või nõude väärtusega proportsionaalselt arvutatud lõivud või nende kahe kombinatsioon). Kodanikud aeg-ajalt kaevanud mõnede liikmesriikide riigilõivude määra üle.

Aga nagu komisjon on teatanud, on kohtukulude puhul suurem probleem nende läbipaistmatus võimalike avalduse esitajate jaoks. Selle probleemi lahendamiseks on Euroopa Justiitsvärgustik tsiviil- ja kaubandusajades avaldanud selle teabe Euroopa e-õiguskeskkonna portaalis²².

3.7. Euroopa maksekäsu vaidlustamine

Näib, et kostjad vaidlustavad Euroopa maksekäsku üksnes piiratud ulatuses, kuigi vaidlustamise määr on liikmesriigiti erinev. Näiteks Austrias vaidlustatakse Euroopa maksekäsk väga harva (4 %), samas kui Prantsusmaal ja Saksamaal on see näitaja 16 % ja Kreekas üle 50 %.

Üldiselt ei ole Euroopa maksekäskudega seoses probleemidest teatatud. Artikli 17 lõike 2 kohaselt jätkub menetlus vastuväite esitamise korral tavalise tsiviilkohtumenetluse korras. Kuna Euroopa maksekäsed võivad hõlmata väiksemaid kohtuvaidlusi Euroopa väiksemate kohtuvaidluste määruse tähenduses, on komisjon teinud ettepaneku teha juhul, kui Euroopa maksekäsmenetluse käigus on

---

²⁰ ELT L 324, 10.12.2007, lk 79.

²¹ Vt artikkel 27.

²² https://e-justice.europa.eu/content_court_fees_epo-305-et.do.

esitatud vastuväide, võimalikuks kohtuasja üleviimiseks Euroopa väiksemate kohtuasjade menetluseks ulatuses, milles seda menetlust saab kohaldada²³.

3.8. Läbivaatamine

Artikli 20 erandliku meetme eesmärk on heastada olukord, kui kostja ei olnud teadlik menetluse algatamise liikmesriigis toimuvast menetlusest ega saanud korraldada enda asjakohast kaitset. See võib juhtuda näiteks siis, kui avalduse saatmise aadress on vale. Kuigi määrusega nähakse ette läbivaatamise alustamise tingimused, reguleeritakse menetlust ennast siseriikliku õigusega. Teavet liikmesriikide erinevate läbivaatamismenetluste kohta avaldatakse Euroopa justiitsatlases.

Kohtuasjas C-324/12²⁴ tegi Euroopa Kohus otsuse, et Euroopa maksekäsu kohta vastuväite esitamise tähtaja möödalaskmine kostja esindaja eksimuse tõttu ei õigusta vastava maksekäsu läbivaatamist artikli 20 kohaselt, sest selline tähtaja möödalaskmine ei ole tingitud erakorralistest asjaoludest artikli 20 tähenduses ega erandlikest asjaoludest sama artikli tähenduses.

Liikmesriikide läbivaatamismenetlused on liikmesriigiti ning teinekord ka Euroopa õigusaktide (Euroopa täitekorraldus, Euroopa maksekäsk, väiksemad kohtuvaidlused, ülalpidamiskohustust käsitlevad määrused) puhul väga erinevad. Lisaks on eespool nimetatud õigusaktide kohased läbivaatamismenetlused põhjustanud küsimusi ja ebakindlust.

Liidetud kohtuasjades C-119/13 ja C-120/13²⁵ käsitleti olukorda, kus Euroopa maksekäske ei toimetatud kostjatele kätte või ei toimetatud neid nõuetekohaselt kätte, sest kostjad olid oma elukohta muutnud. Kohus otsustas, et määrust (EÜ) nr 1896/2006 tuleb tõlgendada nii, et selle artiklites 16–20 nimetatud menetlused ei ole kohaldatavad, kui ilmneb, et maksekäsku ei ole kätte toimetatud kooskõlas selle määruse artiklites 13–15 kehtestatud miinimumstandarditega. Kui selline eeskirjade eiramine avastatakse alles pärast Euroopa maksekäsu täidetavaks tunnistamist, peab kostjal olema võimalus esitada kõnealuse eiramise peale kaebus, mis peab eiramise piisava tõestatuse korral muutma täidetavaks tunnistamise kehtetuks.

Euroopa Kohtu kohtuasjades C-119/13 ja C-120/13 tehtud otsusest tuleneb, et ühtses Euroopa maksekäsumenetluses reguleeritakse kostja kaitseõiguse peamist elementi – võlgnikust kostja õigust taotleda maksekäsu nõuetele mittevastava kättetoimetamise korral juhtumi uuesti avamist – mitte määrusega, vaid see sõltub siseriiklikust õigusest.

Selleks et tagada kostja võimalus käsitleda neid eeskirjade eiramisi liidu õiguse kohaselt, tuleks edaspidi selgitada artikli 20 läbivaatamistingimusi, võttes eeskju ülalpidamiskohustust käsitleva määruse uusimatest sätetest ning ettepanekust vaadata läbi väiksemate kohtuvaidluste määrus. Samuti parandaks see tsiviilõigusmenetlusi käsitlevate õigusaktide ühtsust ELi tasandil.

---

²³ Ettepanek: määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 861/2007, millega luuakse Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlus, ning määrust (EÜ) nr 1896/2006, millega luuakse Euroopa maksekäsumenetlus, COM(2013) 794 (final).

²⁴ Euroopa kohtu 21. märtsi 2013. aasta määrus – Novontech-Zala.

²⁵ 4. septembri 2014. aasta otsus kohtuasjas C-119/13: Eco cosmetics ja C-120/13: Raiffeisenbank St. Georgen.

3.9. Täitmine

Euroopa maksekäskude täitmisel ei ole konkreetsetest probleemidest teatatud. Üks takistus, millest on teatatud, on võlgniku varade läbipaistmatus piiriülese täitmise korral. See küsimus on aga horisontaalset laadi ja puudutab kõiki piiriüleseid täitmisi ELis, mitte konkreetset Euroopa maksekäskude täitmist.

3.10. Euroopa Kohtu kohtupraktika ebaõiglaste lepingutingimuste ja maksekäsmenetluste korral

Euroopa Liidu Kohut on kutsunud üles tarbijalepingute ebaõiglasi tingimusi käsitleva direktiiviga 93/13/EMÜ seoses uurima riiklike maksekäsmenetluste kohaldamist ja nende täitmist, pidades silmas võrdvärsuse ja tõhususe põhimõtteid ELi õiguses. On tekkinud küsimusi, kas kohtu otsused mõjutavad maksekäsmenetluste kasutamist tarbijavaidluste puhul. Tõepoolest, maksekäsmenetlus tugineb olemuslikult kontseptsioonile, et nõude sisulist põhjendatust põhimõtteliselt ei uurita, vastupidiselt tavalistele kohtumenetlustele.

Kohus otsustas, et kui vaidlustamata võlgade sissenõudmise siseriiklikke mehhanisme ei ole ühtlustatud, siis tuleb maksekäsmenetluse siseriiklikud rakendusmeetmed vastavalt menetlusautonoomia põhimõttele kehtestada liikmesriikide oma õiguskorra raames, ent seda siiski tingimusel, et need ei ole vähem soodsad kui meetmed, mida kohaldatakse liikmesriigi õigusega reguleeritavate sarnaste olukordade suhtes (võrdvärsuse põhimõte), ja need ei tohi muuta praktikas võimatuks või ülemäära keeruliseks liidu õigusega tarbijatele antud õiguste kasutamist (tõhususe põhimõte)²⁶.

Konkreetset kohtuasjas C-618/10 otsustas kohus kohtuasjale C-473/00²⁷ osutades, et tõhususe põhimõttega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis ei võimalda vastutaval kohtul, kellele on esitatud maksekäsu nõue, hinnata omal algatusel – ehkki talle on juba teada kõik vajalikud õiguslikud ja faktilised asjaolud – ettevõtja ja tarbija vahel sõlmitud lepingus sisalduva viivisintressi ebaõiglast laadi, kui tarbija ei ole vastuväidet esitanud.

Euroopa Kohtu praktika kohaselt ei tohi kohtumenetluste eritunnused, mille kohaselt müüja või teenuste osutaja ja tarbija vahelist vaidlust siseriikliku õiguse raames menetletakse, mõjutada tarbijale direktiivi 93/13/EMÜ²⁸ sätetega antud õiguskaitset. Samuti rõhutas kohus seoses jõustunud vahekohtuotsuse läbivaatamisega, et tõhususe põhimõtte järgimisel ei või siseriiklikult kohtult eeldada, et korvatakse täielikult tarbija tegevusetus²⁹.

Euroopa Kohtu muud tõhususe põhimõtet käsitlevad otsused³⁰ puudutavad maksekäsmenetlust pärast vastuväite esitamist, kui kohtuvaidlus läheb üle tavaliseks või muuks tsiviilkohtumenetluseks.

²⁶ 14. juuni 2012. aasta kohtuotsus C-618/10: Banco Español.

²⁷ Kohtuasja C-473/00: Cofidis punkt 35.

²⁸ Kohtuasja Banco Español punkt 46.

²⁹ 6. oktoobri 2009. aasta kohtuotsuse Asturcom Telecomunicaciones punkt 47.

³⁰ Vt kohtuasjad C-168/05: Mostaza Claro; C-40/08: Asturcom Telecomunicaciones; C-243/08: Pannon GSM, C-137/08: VB Pénzügyi Lízing, C-453/10: Pereničová ja Perenič.

Kohtuasjas C-618/10: Banco Español eristab kohus konkreetset olukorda enne maksekäsumenetluses vastuväite esitamist selgelt muudest olukordadest. See kohtuasi puudutas direktiivi 93/13/EMÜ sätete kohaste siseriikliku kohtu kohustuste määratlust maksekäsumenetluse puhul enne tarbijapoolset vastuväite esitamist. Kohus rõhutab, et iga juhtumit, kui tekib küsimus, kas siseriiklik menetlusnorm muudab Euroopa Liidu õiguse kohaldamise võimatuks või ülemäära keeruliseks, tuleb analüüsida, arvestades selle normi kohta menetluses, vastava menetluse kulgu ning eripära liikmesriigi eri ametiasutustes.

Määruse artiklis 8 nõutakse, et kohus otsustaks *talle saadaoleva teabe põhjal*, kas nõue tundub olevat põhjendatud. Kui kohtutel on *prima facie* kahtlusi nõude või selle osa (nt intressi) põhjendatuses, on neil määruse artikli 10 kohaselt võimalus teha nõude esitajale ettepanek esitada vaid osa nõudest³¹. Lisaks on pärast Euroopa maksekäsule vastuväite esitamist tagatud nõude sisuline läbivaatamine, kui kohtuvaidlust käsitletakse edasi tavalises kohtumenetluses. Seega saab järeldada, et Euroopa maksekäsumenetluses on nõuetekohaselt tagatud vastavus Euroopa Liidu Kohtu praktikale.

4. JÄRELDUSED

Euroopa maksekäsumenetlus võeti kasutusele maksmata võlgade sissenõudmise lihtsustamiseks ja kiirendamiseks ning selle kulude vähendamiseks ja võlausaldajatele, eelkõige VKEdele kiire ja tõhusa kohtuliku vahendi võimaldamiseks. See poliitikaeesmärk on praegu sama asjakohane kui määruse vastuvõtmise ajal.

Menetluse toimivuse hinnangu alusel võib öelda, et määrus toimib üldjoontes usaldusväärset ja rahuldavalt. Määruse kohaldamine on piiriüleste vaidluste puhul parandanud, lihtsustanud ja kiirendanud vaidlustamata rahaliste nõuete käsitlemist. Seda arvesse võttes ei peeta praegu asjakohaseks hakata selle Euroopa menetluse alusparameetreid muutma.

Ettevõtjad, kodanikud, õigusala töötajad ja kohtud ei ole Euroopa menetlusest aga piisavalt teadlikud. Teadlikkust on vaja veelgi suurendada nii Euroopa kui ka liikmesriikide tasandil. Määrust tuleks tulemuslikult ja aktiivselt tutvustada, teavitades üldsust ja erialatöötajaid Euroopa maksekäsumenetlusest.

Lisaks saab määruse toimimist parandada muude kui seadusandlike ja rakendusmeetmetega. Komisjon kasutab selle kasuliku õigusakti rakendamise parandamiseks ja kasutuselevõtmise edendamiseks ennetavalt tsiviil- ja kaubandusasju käsitleva Euroopa justiitsvõrgustiku koostöömehhanismi. Menetluse toimimist saaks veelgi parandada nii, et tagatakse elektrooniline töötlemine ning liikmesriigid kaaluvad veelgi menetluse juhtumite käsitlemise tsentraliseerimise sobivust.

---

³¹ Palume arvesse võtta, et ka siseriiklikes maksekäsumenetlustes võimaldatakse selliseid *prima facie* kontrollimisi. Näiteks ei ole sugugi ebatavaline, et Prantsusmaa *injonction de payer* puhul vähendab kohus omal algatusel ülemääraseid intressinõudeid. Samuti on Saksamaa *Mahnverfahren*, mis on suurel määral automatiseeritud, töötatud välja nii, et saaks tuvastada anomaaliaid, millega võidakse tegeleda *ex officio*, kas tehes nõude esitajale ettepaneku esitada nõue vaid osaliselt (vähendades seega *ex officio* taotletavat summat) või nõudest keeldudes.

Lisa

Statistilised andmed Euroopa maksekäsmenetluse kasutamise kohta

Andmed hõlmavad aastaid 2012–2013. Kui tabelis ei ole teisiti osutatud, on andmed esitatud 2012. aasta kohta.

	Avalduste arv	Täitmisele suunatud maksekäskud	Täiendamiseks/parandamiseks tagastatud avaldused	Avalduse muutmised	Vastuväidete arv	Väljaantud maksekäskude arv	Menetluse pikkus
Belgia	319	•	mõned	mõned	•	261	1–2 nädalat
Bulgaaria	109	54	14	1	4	82	30 päeva
Tšehhi Vabariik (2013)	358	•	•	•	•	210	2 nädalat kuni 6 kuud
Saksamaa	4 130	•	85 %	5 %	633	90 %	2–3 nädalat
Eesti	6	2	3	2	1	2	1 nädal kuni 5 kuud
Iirimaa	189	11	65	0	51	134	2 nädalat
Kreeka	168	•	•	0	>50 %	149	1–2 kuud
Hispaania	63	•	•	•	•	72***	8 kuud
Prantsusmaa	335	•	118	•	+/-16 %	305	2 kuud
Küpros (2013)	11	4	1	0	2	9	2 nädalat kuni 5 kuud
Leedu	9	23	0	•	5	7	30 päeva
Luksemburg (2013)	218	173	102	59	31	127	1–2 kuud
Ungari (2013)	442	144	•	•	24	489***	0–3 kuud (350 juhtumit);

							3–6 kuud (139 juhtumit)
Malta	1	0	0	•	0	4****	1 nädal
Madalmaad	372 (2011. aastal)	•	80 %	10 %	80	194	5 kuud
Austria	4 367 (2012) 2 119 (2013)	•	237 (2012) 129 (2013)	2 (2012) 1 (2013)	175 (2012) 212 (2013)	4 092 (2012) 2 074 (2013)	1,5–4 kuud (2013)
Poola	1 800 alates 2008. aastast	0	263	50	194	1 016	4,5 kuud
Portugal	485 (2012) 296 (2013)	97 (2012) 166 (2013)	10 (2012) 25 (2013)	•	•	•	(2012) 5 kuud
Sloveenia	12	35	1	5	1	7	5 kuud
Slovakkia (2013)	86	8	14	4	16	54	1–9 kuud
Rootsi (2013)	91	27	83	•	23	62	142 päeva (85 päeva vastu- võetamatuks jne tunnistatud avalduste puhul)
Soome (2013)	633	•	alla 10	alla 10	52	ligikaudu 400	2 kuud
Ühend- kuningriik (2013)	208	108	Puuduvad andmed Inglismaa ja Walesi või Šotimaa kohta 5 (Põhja- Iirimaa)	Puuduvad andmed Inglismaa ja Walesi või Šotimaa kohta 1 (Põhja- Iirimaa)	Puuduvad andmed Inglismaa ja Walesi või Šotimaa kohta 5 (Põhja- Iirimaa)	Puuduvad andmed Inglismaa ja Walesi kohta 1 (Šotimaa) 23 (Põhja- Iirimaa)	Puuduvad andmed Ühend- kuningriigi jurisdiktsioo- ni kohta

						Iirimaa)	
Horvaatia*	•	•	•	•	•	•	•
Itaalia**	•	•	•	•	•	•	•
Läti	•	•	•	•	•	•	•
Rumeenia	•	•	•	•	•	•	•

- Andmeid ei ole esitatud

* Palume võtta arvesse, et Horvaatia ühines ELiga alles 1. juulil 2013.

** Euroopa maksekäskude kohta ei ole eraldi statistikat; neid töödeldakse statistilistel eesmärkidel koos siseriiklike maksekäskudega.

*** Sealhulgas varasemate aastate taotlused.